Euroopa Parlament
2024-2029

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2025/2061(INI)

06.11.2025

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saajad: eelarvekomisjon ning eelarvekontrollikomisjon

õigusriigi tingimuslikkuse korra rakendamise kohta
(2025/2061(INI))

Arvamuse raportöör: Michał Wawrykiewicz

PA_NonLeg

MUUDATUSETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon esitab eelarvekomisjonile ning eelarvekontrollikomisjonile kui vastutavatele komisjonidele järgmised muudatusettepanekud :

Muudatusettepanek 1

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 16. juuli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond aastateks 2028–2034 ning muudetakse määrust (EL) 2023/955 ja määrust (EL, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565) (RPP fondi määruse eelnõu),

Muudatusettepanek 2

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 12 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 24. aprilli 2024. aasta resolutsiooni, mis käsitleb käimasolevaid ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid kuulamisi seoses Ungariga õigusriigi tugevdamiseks ning selle mõju eelarvele*[1a]*,
	[1a] ***ELT C, C/2025/3705, 17.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.***

Muudatusettepanek 3

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 12 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 18. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni olukorra kohta Ungaris ja külmutatud ELi rahaliste vahendite kohta[1a]***,***
	[1a] ***ELT C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.***

Muudatusettepanek 4

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 14 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 15. septembri 2022. aasta resolutsiooni, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega tehakse Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks, et on ilmne oht, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi[1a]***,***
	[1a] ***ELT C 125, 5.4.2023, lk 463.***

Muudatusettepanek 5

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 14 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 10. märtsi 2022. aasta resolutsiooni õigusriigi ja Euroopa Kohtu otsuse tagajärgede kohta[1a]***,***
	[1a] ***ELT C 347, 9.9.2022, lk 168.***

Muudatusettepanek 6

Resolutsiooni ettepanek

Volitus 15 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 7. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta[1a]***,***
	[1a] ***ELT C 395, 29.9.2021, lk 2.***

Muudatusettepanek 7

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 15 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi[1a]***,***
	[1a] ***ELT C 433, 23.12.2019, lk 66.***

Muudatusettepanek 8

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 17 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 5. mai 2022. aasta resolutsiooni ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel toimuvate kuulamiste kohta Poola ja Ungari küsimuses[1a]***,***
	[1a] ***ELT C 465, 6.12.2022, lk 147.***

Muudatusettepanek 9

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 17 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 1. juuni 2023. aasta resolutsiooni õigusriigi ja põhiõiguste rikkumise kohta Ungaris ning külmutatud ELi rahaliste vahendite kohta[1a]***,***
	[1a] ***ELT C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.***

Muudatusettepanek 10

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 19 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse hagi, mille Euroopa Parlament esitas 25. märtsil 2024 komisjoni vastu kohtuasjas C-225/24, milles palutakse Euroopa Liidu Kohtul tühistada komisjoni 13. detsembri 2023. aasta rakendusotsus C(2023)9014[1a]***,***
	[1a] ***ELT C, C/2024/3063, 13.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3063/oj.***

Muudatusettepanek 11

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 21

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni tähelepanekuid 15.–17. mail 2023. aastal Ungaris ja 26.–28. mail 2025. aastal Slovakkias toimunud teabekogumismissioonilt,	– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni tähelepanekuid 15.–17. mail 2023. aastal Ungaris ja 26.–28. mail 2025. ***aastal Slovakkias toimunud teabekogumismissioonilt, kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni tähelepanekuid 14.–16. aprillil 2025. aastal Ungaris toimunud***

teabekogumismissioonilt ning demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järelevalverühma (DRFMG) tähelepanekuid 2.–3. juunil 2025. aastal Slovakkias toimunud teabekogumismissioonilt,

Muudatusettepanek 12

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 29 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni tellitud uuringut „Enforcement of EU law in the Area of Freedom, Security and Justice“ (Liidu õigusnormide täitmise tagamine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal)[1a], mille avaldas sisepoliitika peadirektoraat 2024. aasta jaanuaris,
	[1a] Uuring „Enforcement of EU law in the Area of Freedom, Security and Justice“ (Liidu õigusnormide täitmise tagamine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal), Euroopa Parlament, sisepoliitika peadirektoraat, kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakond, jaanuar 2024.

Muudatusettepanek 13

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus A

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
A. arvestades, et EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2; arvestades, et ***neid väärtusi*** on ***kajastatud***	A. arvestades, et EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2; arvestades, et ***need väärtused*** on

hartas sätestatud põhiõigustes, nagu naiste ja meeste võrdõiguslikkus, diskrimineerimiskeeld ning kollektiivläbirääkimiste ja ***kollektiivse tegutsemise õigus***, ***kooskõlas liidu õiguse ning liikmesriikide seaduste*** ja ***tavadega, ning need*** on ***lõimitud rahvusvahelistesse inimõigustealastesse lepingutesse; arvestades***, ***et nende ühiste väärtuste järgimine kujutab endast ELi elanike õiguste alust***;

liikmesriikide ühised väärtused ning kajastuvad rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes ja ***on neisse lõimitud; arvestades***, ***et demokraatia, õigusriik*** ja ***põhiõigused*** on ***üksteist vastastikku tugevdavad väärtused***, ***mille õõnestamine kujutab ELis elavate inimeste õigustele ja vabadustele süsteemset ohtu***;

Muudatusettepanek 14

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus D

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
D. arvestades, et tingimuslikkuse määrusega antakse ***ELile*** volitus võtta ***oma finantshuvide kaitsmiseks*** proportsionaalseid finantsmeetmeid, ***kui õigusriigi põhimõtte rikkumine*** liikmesriigis ***mõjutab ELi eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist*** või ***on tõsine oht, et see võib seda mõjutada***; arvestades, et see võeti vastu 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku paketi osana pärast pikki ja keerulisi läbirääkimisi kaasseadusandjate vahel, mis olid tingitud eelkõige mõne liikmesriigi katsetest siduda mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavad läbirääkimised õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi üle peetavate läbirääkimistega; arvestades, et see on olnud alates selle jõustumisest 1. jaanuaril 2021. aastal kõikide liikmesriikide jaoks siduv;	D. arvestades, et ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määrusega antakse ***nõukogule*** volitus võtta ***komisjoni ettepaneku alusel ja Euroopa Parlamenti teavitades*** proportsionaalseid finantsmeetmeid, ***et kaitsta liidu eelarvet selliste*** liikmesriigis ***toime pandud õigusriigi põhimõtete rikkumiste eest, mis mõjutavad*** või ***võivad tõsiselt mõjutada ELi usaldusväärset finantsjuhtimist või ELi finantshuvide kaitset***; arvestades, et see võeti vastu 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku paketi osana pärast pikki ja keerulisi läbirääkimisi kaasseadusandjate vahel, mis olid tingitud eelkõige mõne liikmesriigi katsetest siduda mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavad läbirääkimised õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi üle peetavate läbirääkimistega; arvestades, et see on olnud alates selle jõustumisest 1. jaanuaril 2021. aastal kõikide liikmesriikide jaoks siduv; ***arvestades, et 2028.–2034. aasta mitmeaastases finantsraamistikus tuleks tagada, et kõik uued mehhanismid on kavandatud nii, et need on kooskõlas õigusriigi tingimuslikkusega;***

Muudatusettepanek 15

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus F a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Fa. arvestades, et põhiseaduse muudatused, mis nõrgestavad meedia sõltumatust, piiravad sõnavabadust ning õõnestavad kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi, kujutavad endast otsest ohtu ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele ning avaldavad konkreetset mõju ELi eelarve kaitsele, kahjustades ELi rahaliste vahendite kasutamise läbipaistva kontrolli keskkonda;

Muudatusettepanek 16

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus F b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Fb. arvestades, et 2022. aasta detsembris kohaldati Ungari suhtes esimest korda õigusriigi tingimuslikkuse määrust, millega kaasnes ühtekuuluvusfondidest 6,3 miljardi euro suuruse summa maksmise peatamine ja keelati võtta uusi juriidilisi kohustusi Ungari avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste ees, ning seda tehti õigusriigi põhimõtte süsteemse rikkumise tõttu, mis võis ohustada ELi eelarvet ja ELi finantshuve, sealhulgas kohtute ja prokuratuuri sõltumatuse piiramine, ning korruptsiooniga seotud riskide ja ELi rahaliste vahendite rakendamisel esinevate puuduste tõttu, eelkõige seoses riigihangete ja eespool nimetatud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste rolliga;

Muudatusettepanek 17

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus G

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
G. arvestades, et komisjon esitas 2024. aasta jaanuaris tingimuslikkuse määruse artikli 9 kohaselt aruande, et teha kokkuvõte õigusaktide kohaldamisest; arvestades, et komisjoni analüüs ainsa olemasoleva juhtumi kohta kinnitas vastuvõetud kaitsemeetmete mõjusust ja edasist potentsiaali, kuid komisjon leidis, et lõplike järelduste tegemiseks on veel liiga vara ja ulatuslikum väljakujunenud praktika võimaldaks võimalikke parandusi paremini kindlaks teha;	G. arvestades, et komisjon esitas 2024. aasta jaanuaris ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse artikli 9 kohaselt aruande, et teha kokkuvõte õigusaktide kohaldamisest; arvestades, et komisjoni analüüs ainsa olemasoleva juhtumi kohta kinnitas vastuvõetud kaitsemeetmete mõjusust ja edasist potentsiaali, kuid komisjon leidis, et lõplike järelduste tegemiseks on veel liiga vara ja ulatuslikum väljakujunenud praktika võimaldaks võimalikke parandusi paremini kindlaks teha; ***arvestades, et komisjoni tehtud hindamisest nähtub, et õigusriigi tingimuslikkuse määrusega komisjonile seatud tähtajad võimaldavad vähe paindlikkust ja on teatavates etappides eriti lühikesed; arvestades, et Ungari puhul kiidetakse aruandes pikalt õigusriigi tingimuslikkuse määruse rakendamisel tehtud edusamme, kuid ei rõhutata piisavalt, mil määral on probleemid endiselt lahendamata;***

Muudatusettepanek 18

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus I

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
I. arvestades, et käesoleva raporti eesmärk on kontrollida tingimuslikkuse määruse rakendamist vastavalt Euroopa Parlamendi määruses sätestatud rollile, osutades selle kohaldamise eelistele ja puudustele ning andes soovitusi selle edasiseks rakendamiseks;	I. arvestades, et käesoleva raporti eesmärk on kontrollida ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse rakendamist vastavalt Euroopa Parlamendi määruses sätestatud rollile, osutades selle kohaldamise eelistele ja puudustele ning andes soovitusi selle edasiseks rakendamiseks***, samuti hinnates tingimuslikkuse korra sidusust ja tulemuslikkust koos muude õigusriigi vahendite, näiteks ühissätete määruse ja õigusriigi põhimõttega seotud üliolulise eesmärkidega taaste- ja vastupidavusrahastu raames***;

Muudatusettepanek 19

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 3

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
3. väljendab heameelt Euroopa Liidu Kohtu kinnituse üle, et ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste austamine on ***pärast ELiga ühinemist*** jätkuv kohustus ning eeltingimus kõigi ELi liikmesusest tulenevate aluslepingu kohaste õiguste ja hüvede, sealhulgas ELi rahalistele vahenditele juurdepääsu saamiseks; teeb komisjonile ülesandeks rõhutada seda asjaolu oma teavitamis- ja jõustamistegevuses;	3. väljendab heameelt Euroopa Liidu Kohtu kinnituse üle, et ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste austamine on ***kõikide liikmesriikide*** jätkuv kohustus ning eeltingimus kõigi ELi liikmesusest tulenevate aluslepingu kohaste õiguste ja hüvede, sealhulgas ELi rahalistele vahenditele juurdepääsu saamiseks; teeb komisjonile ülesandeks rõhutada seda asjaolu oma teavitamis- ja jõustamistegevuses[1a]; ***rõhutab, et seda tuleks sagedamini meelde tuletada, kuna see suurendab ELi usaldusväärsust, ning toonitab, et järjepidevalt tuleb rõhutada ka nõuete täitmata jätmise mõju;***

[1a] ***Kaitse taseme säilitamise põhimõte; kohtujurist Campos Sánchez-Bordona 2. detsembri 2021. aasta arvamus kohtuasjas C-156/21, Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, ECLI:EU:C:2021:974, punkt 214.***

Muudatusettepanek 20

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 3 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	3a. väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Liidu Kohus on rõhutanud, et ELi eelarve on peamine vahend, mille kaudu on võimalik ellu viia ELi lepingu artiklis 2 nimetatud solidaarsuse põhimõte, mis on üks ELi aluspõhimõtetest[1a]; kordab, et solidaarsus saavutatakse rahaliste vahendite jagamisega ja sõltub liikmesriikide

vastastikusest usaldusest, mis eeldab, et iga liikmesriik kasutab ühiseid rahalisi vahendeid vastutustundlikult ja peab jätkuvalt oluliseks täita liidu õigusest tulenevaid kohustusi, sealhulgas kaitsta ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, eelkõige õigusriigi põhimõtet;

[1a] ***Eespool viidatud Euroopa Liidu Kohtu kohtuasi C-156/21, punkt 129.***

Muudatusettepanek 21

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 4

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
4. rõhutab, et ***neid rahastamisvahendeid*** ei tohi pidada aluslepingul põhinevate mehhanismide – mis on mõeldud ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste kaitsmiseks – asendajateks, ning tuletab meelde, et ELi lepingu artikli 7 lõike 2 kohane hääleõiguse peatamine on õigusriigi põhimõtte püsiva ja olulise rikkumise korral jätkuvalt võimalik;	4. rõhutab, et ***õigusriigi tingimuslikkuse määrust ega muid eelarvelisi toetusvahendeid*** ei tohi pidada aluslepingul põhinevate mehhanismide – mis on mõeldud ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste kaitsmiseks – asendajateks, ning tuletab meelde, et ***aluslepingute kohaldamisest tulenevate õiguste, sealhulgas*** ELi lepingu artikli 7 lõike 2 kohane hääleõiguse peatamine on õigusriigi põhimõtte püsiva ja olulise rikkumise korral jätkuvalt võimalik***, ning et seetõttu ei takista see mehhanism ELi lepingu artikli 7 kohast menetlust, vaid seda tuleks käsitada seda täiendavana***;

Muudatusettepanek 22

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 5

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
5. tuletab meelde, et komisjoni õigusriigi tagamise vahendid on viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt edasi arenenud, kusjuures lisandunud on mitu vahendit õigusriigi kaitsmiseks, sealhulgas iga-aastane õigusriigi olukorda	5. tuletab meelde, et komisjoni õigusriigi tagamise vahendid on viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt edasi arenenud, kusjuures lisandunud on mitu vahendit õigusriigi kaitsmiseks, sealhulgas iga-aastane õigusriigi olukorda

käsitlev aruanne, mis hõlmab kõiki 27 liikmesriiki, ühissätete määruse kohane hartat puudutav horisontaalne eeltingimus ja nn üliolulised eesmärgid, mis on seotud õigusriigi põhimõttega taaste- ja vastupidavusrahastu alusel;

käsitlev aruanne, mis hõlmab kõiki 27 liikmesriiki, ühissätete määruse kohane hartat puudutav horisontaalne eeltingimus ja nn üliolulised eesmärgid, mis on seotud õigusriigi põhimõttega taaste- ja vastupidavusrahastu alusel; ***rõhutab, et kuigi nende vahendite areng on toonud kaasa mõningaid edusamme, ei ole see veel andnud piisavalt käegakatsutavaid tulemusi, peamiselt piiratud poliitilise tahte tõttu seda täiel määral kasutada;***

Muudatusettepanek 23

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 6

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
6. rõhutab, et tingimuslikkuse kord on oma olemuselt eelarveline, kuna selle eesmärk on kaitsta ELi rahaliste vahendite usaldusväärset finantsjuhtimist ja ELi finantshuve, ning seda kohaldatakse ainult siis, kui õigusriigi põhimõtte rikkumine mõjutab ELi eelarvet või on tõsine oht, et see võib seda mõjutada; toonitab, et see erineb ELi lepingu artikli 7 ***kohasest menetlusest***, ***millega karistatakse*** ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ***väärtuste raskete*** ja ***püsivate rikkumiste eest***;	6. rõhutab, et tingimuslikkuse kord on oma olemuselt eelarveline, kuna selle eesmärk on kaitsta ELi rahaliste vahendite usaldusväärset finantsjuhtimist ja ELi finantshuve, ning seda kohaldatakse ainult siis, kui õigusriigi põhimõtte rikkumine mõjutab ELi eelarvet või on tõsine oht, et see võib seda mõjutada; toonitab, et see erineb ELi lepingu artikli 7 ***lõigetest 1 ja 2, millega käsitletakse olukordi, kus on ilmne oht***, ***et rikutakse oluliselt või rikutakse oluliselt ja jätkuvalt*** ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ***väärtusi, ning see võimaldab ELil sellised ohud kindlaks teha*** ja ***neile reageerida, sealhulgas esitades asjaomasele liikmesriigile soovitusi ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ning määrates asjakohasel juhul karistusi ELi lepingu artikli 7 lõigete 2 ja 3 alusel***;

Muudatusettepanek 24

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
7. rõhutab, et ELi toimimise lepingu	7. rõhutab, et ELi toimimise lepingu

artikli 258 ja finantsmääruse artikli 6 kohased rikkumismenetlused on jätkuvalt täiendavad vahendid ELi lepingu artikli 2 kohaste väärtuste süsteemsete rikkumiste korral;	***artiklite*** 258 ja ***260 ning*** finantsmääruse artikli 6 kohased rikkumismenetlused on jätkuvalt täiendavad vahendid ELi lepingu artikli 2 kohaste väärtuste süsteemsete rikkumiste korral; ***märgib lisaks, et menetluses oleva Euroopa Liidu Kohtu otsusega kohtuasjas C-769/22, komisjon vs. Ungari (liidu väärtused), võiks määratleda ELi lepingu artikli 2 iseseisva õigusliku alusena, tugevdades sel viisil rikkumismenetlusi;***

Muudatusettepanek 25

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 8

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
8. ***kiidab heaks*** Euroopa Liidu Kohtu 16. veebruari 2022. aasta ***otsused*** kohtuasjades C-156/21 ja C-157/21**,** ***millega*** jäeti täielikult rahuldamata Ungari ja Poola hagid tingimuslikkuse määruse tühistamiseks ning kinnitati ühemõtteliselt määruse kehtivust, õiguslikku alust ja vastavust aluslepingule, samuti ELi pädevust seoses õigusriigi põhimõttega liikmesriikides;	8. ***võtab teadmiseks, et*** Euroopa Liidu Kohtu 16. veebruari 2022. aasta ***otsustes*** kohtuasjades C-156/21 ja C-157/21 jäeti täielikult rahuldamata Ungari ja Poola hagid ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse tühistamiseks ning kinnitati ühemõtteliselt määruse kehtivust, õiguslikku alust ja vastavust aluslepingule, samuti ELi pädevust seoses õigusriigi põhimõttega liikmesriikides; ***märgib lisaks, et samades otsustes kinnitas Euroopa Liidu Kohus, et ELi lepingu artiklis 2 nimetatud väärtused kätkevad endas liikmesriikide jaoks õiguslikult siduvaid kohustusi;***

Muudatusettepanek 26

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 9

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
9. võtab teadmiseks täiendavad selgitused protsessi kohta, mille komisjon esitas 2022. aasta suunistes tingimuslikkuse määruse kohta, ja komisjoni 2024. aasta rakendusaruandes esitatud ülevaate määruse praktilisest kohaldamisest; peab siiski	9. võtab teadmiseks täiendavad selgitused protsessi kohta, mille komisjon esitas 2022. aasta suunistes ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse kohta, ja komisjoni 2024. aasta rakendusaruandes esitatud ülevaate määruse praktilisest kohaldamisest; peab siiski

kahetsusväärseks, et ***suunised võeti vastu*** rohkem kui ***aasta*** pärast ***määruse*** jõustumist ***ja*** et ***seeläbi aidati kaasa selle*** kohaldamise ***tegelikule hilinemisele***;	kahetsusväärseks, et ***komisjon peatas õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaldamise ebaseaduslikult*** rohkem kui ***aastaks*** pärast ***selle*** jõustumist***, järgides sellega Euroopa Ülemkogu järeldusi, mis ei olnud õigusriigi tingimuslikkuse määrusega kooskõlas ega komisjonile siduvad; peab kahetsusväärseks ka seda,*** et ***komisjon võttis vastu õigusriigi tingimuslikkuse määruse*** kohaldamise ***suunised, kui vajadus selliste suuniste järele ei olnud tõendatud***;

Muudatusettepanek 27

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 10 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	10a. märgib, et õigusriigi tingimuslikkuse määrus on ainus vahend, mille puhul on vaja hinnata, kas õigusriigi põhimõtte rikkumise korral saaks ELi finantshuve tõhusamalt kaitsta muude vahenditega; on seisukohal, et kasulik oleks kaaluda selle nõude praktilist asjakohasust ja proportsionaalsust selle rakendamisel;

Muudatusettepanek 28

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 10 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	10b. märgib, et kuigi liikmesriikide rahvuslik identiteet ja traditsioonid on erinevad, on õigusriik ELi ja liikmesriikide ühine väärtus ning osa ELi ja selle õiguskorra alustest[1a]***; märgib, et õigusriiki saab määratleda kuue põhimõtte abil, mida on tunnustanud Euroopa Liidu Kohus ja Euroopa Inimõiguste Kohus ning mille on välja töötanud Euroopa Nõukogu, ja need on järgmised: i) seaduslikkus, mis tähendab***

	läbipaistvat, aruandekohustuslikku, demokraatlikku ja pluralistlikku õigusaktide kehtestamise protsessi, ii) õiguskindlus, iii) täidesaatva võimu omavoli lubamatus, iv) sõltumatute ja erapooletute kohtute poolne tõhus kohtulik kaitse ja tõhus kohtulik kontroll, sealhulgas põhiõiguste austamise küsimuses, v) võimude lahusus ja vi) võrdsus seaduse ees;
	[1a] ***Eespool viidatud Euroopa Liidu Kohtu kohtuasi C-156/21, punkt 128.***

Muudatusettepanek 29

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 11

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
11. märgib, et komisjoni tähelepanu juhitakse võimalikele õigusriigi põhimõtte rikkumistele laiaulatusliku tõendusmaterjali põhjal, sealhulgas Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF), Euroopa Prokuratuuri (EPPO) ja kontrollikoja aruannete, samuti kodanikuühiskonna organisatsioonide, ettevõtjate ja rikkumisest teatajate avalduste kaudu; peab väga kahetsusväärseks läbipaistvuse puudumist seoses komisjoni hinnangutega, mis ei vii ettepanekute tegemiseni meetmete kohta või mille tulemusel valitakse mõni muu vahend;	11. märgib, et komisjoni tähelepanu juhitakse võimalikele õigusriigi põhimõtte rikkumistele laiaulatusliku tõendusmaterjali põhjal, sealhulgas Euroopa ***Parlamendi resolutsioonide, Euroopa*** Pettustevastase Ameti (OLAF), Euroopa Prokuratuuri (EPPO) ja kontrollikoja aruannete, samuti kodanikuühiskonna organisatsioonide, ettevõtjate ja rikkumisest teatajate avalduste kaudu; peab väga kahetsusväärseks läbipaistvuse puudumist seoses komisjoni hinnangutega, mis ei vii ettepanekute tegemiseni meetmete kohta või mille tulemusel valitakse mõni muu vahend;

Muudatusettepanek 30

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 12

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
12. märgib, et siiani on ainult väga piiratud arv sidusrühmi kasutanud	12. märgib, et siiani on ainult väga piiratud arv sidusrühmi kasutanud

komisjoni kaebuse standardvormi, mis on lisatud 2022. aasta suunistele; soovitab komisjonil võtta kaebusi vastu mis tahes kirjalikus vormis; nõuab lisaks, et loodaks konfidentsiaalne teavitusportaal, mille kaudu sidusrühmad saavad anda märku nõuete täitmata jätmisest, võimaldades seeläbi võtta kiiresti parandusmeetmeid;

komisjoni kaebuse standardvormi, mis on lisatud 2022. aasta suunistele; soovitab komisjonil võtta kaebusi vastu mis tahes kirjalikus vormis***, teatada viivitamata iga sellise kaebuse kättesaamisest, andes sellele selge viitenumbri, ning teavitada kaebuse esitajat järelmeetmetest hiljemalt üks aasta pärast kaebuse esitamist***; nõuab lisaks, et loodaks konfidentsiaalne teavitusportaal, mille kaudu sidusrühmad saavad anda märku nõuete täitmata jätmisest, võimaldades seeläbi võtta kiiresti parandusmeetmeid; ***rõhutab, kui oluline on suurendada teadlikkust mehhanismist ja selle nähtavust; on lisaks seisukohal, et kaebuse saamisel võiks komisjon kasutada toetavamat ja hõlbustavamat lähenemisviisi, et aidata tagada, et kaebus sisaldab selle nõuetekohaseks hindamiseks vajalikke elemente;***

Muudatusettepanek 31

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 13

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
13. peab kahetsusväärseks, et hoolimata komisjoni iga-aastastes õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes ning OLAFi ja EPPO poolt tehtud järjestikustest murettekitavatest järeldustest, mis osutavad eelarveriskidele mitmes liikmesriigis, on saadetud ainult kaks ametlikku teadet ja tehtud ainult ühel juhul otsus meetmete võtmise kohta tingimuslikkuse määruse alusel;	13. peab kahetsusväärseks, et hoolimata komisjoni iga-aastastes õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes***, kodanikuühiskonna organisatsioonide esitatud teabes*** ning OLAFi ja EPPO poolt tehtud järjestikustest murettekitavatest järeldustest, mis osutavad eelarveriskidele mitmes liikmesriigis, on saadetud ainult kaks ametlikku teadet ja tehtud ainult ühel juhul otsus meetmete võtmise kohta ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse alusel; ***rõhutab sellega seoses vajadust nimetatud küsimuses institutsioonilisema ja struktureerituma koostöö järele asjaomaste asutuste vahel, et tagada õigusriigi tingimuslikkuse määruse tulemuslik kasutamine; juhib sellega seoses tähelepanu eelkõige asjaolule, et tõsiste järelduste põhjal, millest Euroopa Prokuratuur teavitas komisjoni seoses Poolaga 2022. aastal ja Slovakkiaga***

	2023. aastal, ei võetud õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaseid meetmeid;

Muudatusettepanek 32

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 14

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
14. rõhutab, et tingimuslikkuse määrust tuleb kohaldada järjepidevalt kõigis liikmesriikides; nõuab tungivalt, et komisjon ja vajaduse korral nõukogu tegutseksid kiiresti ja täielikult läbipaistvalt, kui on tuvastatud seos õigusriigi põhimõtte rikkumiste ja ELi eelarvet ohustavate riskide vahel ning asjaomane liikmesriik ei võta olukorra tulemuslikuks ja jätkusuutlikuks lahendamiseks meetmeid; toonitab, et pikad mitteametlikud dialoogid ei tohi asendada otsustavaid meetmeid ja vältida tuleb poliitilist ummikseisu või ***väljapressimist***;	14. rõhutab, et ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määrust tuleb kohaldada järjepidevalt kõigis liikmesriikides; nõuab tungivalt, et komisjon ja vajaduse korral nõukogu tegutseksid kiiresti ja täielikult läbipaistvalt, kui on tuvastatud seos õigusriigi põhimõtte rikkumiste ja ELi eelarvet ohustavate riskide vahel ning asjaomane liikmesriik ei võta olukorra tulemuslikuks ja jätkusuutlikuks lahendamiseks meetmeid; toonitab, et pikad mitteametlikud dialoogid ei tohi asendada otsustavaid meetmeid ja vältida tuleb poliitilist ummikseisu või ***äärmuslikku taktikat; kordab, et õigusriigi põhimõtet ei saa mitte mingil juhul pidada poliitilise kauplemise vahendiks;***

Muudatusettepanek 33

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 15

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
15. rõhutab, et komisjoni hinnangud peavad olema erapooletud ja õiglased, neis tuleb võtta arvesse kõiki olemasolevaid fakte ning järgida objektiivsuse põhimõtet, diskrimineerimiskeeldu ja põhimõtet, mille kohaselt liikmesriigid on aluslepingute ees võrdsed; rõhutab, et eelarve kaitsemeetmete valiku ja ulatuse puhul tuleb järgida proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud tingimuslikkuse määruse artiklis 5, võttes arvesse rikkumise raskusastet, kestust ja kordumist,	15. rõhutab, et komisjoni hinnangud peavad olema erapooletud ja õiglased, neis tuleb võtta arvesse kõiki olemasolevaid fakte ning järgida objektiivsuse põhimõtet, diskrimineerimiskeeldu ja põhimõtet, mille kohaselt liikmesriigid on aluslepingute ees võrdsed; rõhutab, et eelarve kaitsemeetmete valiku ja ulatuse puhul tuleb järgida proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse artiklis 5, võttes arvesse rikkumise raskusastet, kestust ja

asjaomase liikmesriigi koostööd ja konkreetset finantsriski, samuti mõju õiguspärastele lõplikele ***vahendite*** saajatele ja toetusesaajatele, eelkõige väiksematele toetusesaajatele; kutsub komisjoni üles avalikustama kvantitatiivset riskide hindamise metoodikat, mida ta kasutab juba asutusesiseselt, nagu kontrollikoda on soovitanud;

kordumist, asjaomase liikmesriigi koostööd ja konkreetset finantsriski, samuti mõju õiguspärastele ***vahendite*** lõplikele saajatele ja toetusesaajatele, eelkõige väiksematele toetusesaajatele; kutsub komisjoni üles avalikustama kvantitatiivset riskide hindamise metoodikat, mida ta kasutab juba asutusesiseselt, nagu kontrollikoda on soovitanud; ***tuletab meelde kontrollikoja eriaruandes 03/2024 esitatud murettekitavaid järeldusi, eelkõige seda, et rahaliste vahendite blokeerimata või vabastamata jätmise otsustes on oluline roll poliitilistel kaalutlustel, mida on konkreetselt näidanud asjaolu, et komisjon ei kasutanud varasemal juhul Poola suhtes õigusriigi tingimuslikkuse määrust ega ole seda kasutanud Slovakkia suhtes, isegi kui ta leidis muude vahendite kontekstis, et need liikmesriigid on pannud toime seoses eelarvega õigusriigi põhimõtte rikkumisi;***

Muudatusettepanek 34

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
16. mõistab, et mõned tingimuslikkuse määruse aspektid raskendavad mehhanismi käivitamist, eelkõige nõue, mille kohaselt tuleb tõendada piisavalt otsest seost õigusriigi põhimõtte rikkumiste ja tõsise ohu vahel, et ELi eelarvele avaldub negatiivne mõju; rõhutab siiski, et selliseid nõudeid ei tohiks kasutada õigustusena mehhanismi käivitamata jätmiseks;	16. mõistab, et mõned ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse aspektid raskendavad mehhanismi käivitamist, eelkõige nõue, mille kohaselt tuleb tõendada piisavalt otsest seost õigusriigi põhimõtte rikkumiste ja tõsise ohu vahel, et ELi eelarvele avaldub negatiivne mõju; rõhutab siiski, et selliseid nõudeid ei tohiks kasutada õigustusena mehhanismi käivitamata jätmiseks; ***peab sellega seoses kahetsusväärseks, et komisjon kohaldab määruse kõige kitsamat tõlgendust ja jätab määruse kohaldamisalast välja isegi olulised rikkumised, mis mõjutavad ELi rahalisi vahendeid; kordab, et määruses on selgelt sätestatud, et kohtute sõltumatuse ohustamine ning õiguskaitsevahendite kättesaadavuse ja tõhususe piiramine, sealhulgas piiravate***

menetlusnõuete ja kohtuotsuste täitmata jätmise kaudu, on käsitatavad õigusriigi põhimõtete rikkumisena[1a];

[1a] ELT C 465, 6.12.2022, lk 147.

Muudatusettepanek 35

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16a. rõhutab, et isegi kui õigusriigiga seotud puudused on oma olemuselt üldised ja mõjutavad liikmesriigi õigussüsteemi tervikuna, nagu kohtute sõltumatuse, prokuratuuri tõhususe, kõrgeimate kontrolliasutuste sõltumatuse või meedia mitmekesisuse põhimõtete rikkumine, võivad need puudused mõjutada otseselt ja tõsiselt ELi eelarvet, kõrvaldades süsteemsed meetmed, mille eesmärk on kaitsta pettuste ja muu ebaseadusliku tegevuse eest; rõhutab, et mõistet „otsene mõju ELi eelarvele“ ei tohi tõlgendada nii, et see piirab õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaldamisala üksnes küsimustega, mis on konkreetselt seotud eelarve täitmisega, näiteks riigihankeid käsitlevad õigusaktid, kuna selline lähenemisviis ajendaks pahauskseid osalejaid õõnestama õigusriigi kaitsemeetmeid laiemalt;

Muudatusettepanek 36

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16b. tuletab meelde, et liikmesriigi ebatõhus või hilinenud koostöö Euroopa Prokuratuuri või OLAFiga on õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaselt meetmete võtmise alus; rõhutab lisaks

vajadust töötada välja konkreetsemad koostöövormid asjaomaste ELi organite ja asutustega, et tagada ELi finantshuvide tulemuslik kaitse; nõuab lisaks, et EPPOga ühinemine seataks ELiga ühineda soovivate kandidaatriikide jaoks tingimuseks, et vältida olukordi, mille puhul mõned liikmesriigid keelduvad selles mehhanismis osalemast;

Muudatusettepanek 37

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16c. rõhutab, et osana püüdlusest tagada oma finantshuvide kõige tõhusam kaitse on EL alustanud ettevalmistusi oma pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamiseks, et suurendada asjaomaste osalejate tegevuse tõhusust ja vältida kattumisi pettustevastase võitluse tsükli kõigis etappides, sealhulgas ennetamisel, avastamisel, uurimisel, parandamisel ja asjaomaste summade sissenõudmisel; rõhutab, et see töö peaks olema tihedalt seotud õigusriigi tingimuslikkuse määruse rakendamisega, et tagada järjepidevus ja vastastikune täiendavus ELi eelarve kaitsmisel;

Muudatusettepanek 38

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16d. märgib, et komisjoni 2024. aasta hinnangu kohaselt on õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohane menetlus suhteliselt kiire, kuid komisjonile seatud tähtajad võimaldavad vähe paindlikkust ja on teatavates etappides eriti lühikesed; juhib tähelepanu sellele, et nagu on rõhutatud

	komisjoni aruandes, saaks menetlust tõhusamaks muuta, kui liikmesriik esitab komisjonile tähelepanekuid esitades ka nende valitsusüksuste seisukohad, keda meetmed võivad puudutada, mis võimaldaks veelgi üksikasjalikumalt hinnata arutlusel olevaid küsimusi ja seda, millised meetmed oleksid kõige tulemuslikumad; toonitab, et kui seda peetakse asjakohaseks, peaks olema vähemalt selge, kuidas seda nõuet tuleb mõista ja kohaldada;

Muudatusettepanek 39

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 17

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
17. võtab teadmiseks, et nõukogu on otsustanud peatada ***55 %*** eelarvelistest kulukohustustest ***kolme ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava puhul, mis käsitlevad Ungarit***; viitab õiguslikule analüüsile,[17] millest ilmneb, et õigusriigi põhimõtte süstemaatiline ja järjepidev rikkumine Ungaris oleks pidanud kaasa tooma ELi rahastamise peatamise oluliselt suuremas ulatuses, et kaitsta ELi eelarvet kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega; märgib, et komisjoni 2023. ja 2024. aasta detsembris tehtud ümberhindamistes Ungari olukorra kohta jõuti järeldusele, et olukord, mis viis meetmete võtmiseni, ei ole paranenud; kutsub komisjoni üles hindama õigusriigist taganemist ja tegelema sellega, tehes ettepanekuid lisameetmete kohta või ajakohastades olemasolevaid meetmeid;	17. võtab teadmiseks, et nõukogu on otsustanud peatada ***Ungari ühtekuuluvuspoliitika kolme rakenduskava*** eelarvelistest kulukohustustest ***55 % ning keelata uute juriidiliste kohustuste võtmine Ungari avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste ees***; viitab õiguslikule analüüsile,[17] millest ilmneb, et õigusriigi põhimõtte süstemaatiline ja järjepidev rikkumine Ungaris oleks pidanud kaasa tooma ELi rahastamise peatamise oluliselt suuremas ulatuses, et kaitsta ELi eelarvet kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega; märgib, et komisjoni 2023. ja 2024. aasta detsembris tehtud ümberhindamistes Ungari olukorra kohta jõuti järeldusele, et olukord, mis viis meetmete võtmiseni, ei ole paranenud; kutsub komisjoni üles hindama õigusriigist taganemist ja tegelema sellega, tehes ettepanekuid lisameetmete kohta või ajakohastades olemasolevaid meetmeid***, et viia need kooskõlla eespool nimetatud õigusliku analüüsiga***;
[17] Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsiooni liikme Daniel Freundi tellitud	[17] Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsiooni liikme Daniel Freundi tellitud

uuring – Lane Scheppele, K., Kelemen, R. D., Morijn, J., „Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget“ (Kõigi ELi rahaliste vahendite külmutamine Ungaris: õiguslik analüüs selle kohta, miks 100 % peatamine on „proportsionaalne“ ja „asjakohane“ kooskõlas määrusega 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks), mai 2022.

uuring – Lane Scheppele, K., Kelemen, R. D., Morijn, J., „Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget“ (Kõigi ELi rahaliste vahendite külmutamine Ungaris: õiguslik analüüs selle kohta, miks 100 % peatamine on „proportsionaalne“ ja „asjakohane“ kooskõlas määrusega 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks), mai 2022.

Muudatusettepanek 40

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 20

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
20. tuletab meelde, et tingimuslikkuse määruses on sõnaselgelt sätestatud, et see täiendab olemasolevaid eelarve kaitsevahendeid ja seda tuleb kohaldada, „kui muud liidu õigusaktides sätestatud menetlused ei võimalda liidu eelarvet tulemuslikumalt kaitsta“; peab kahetsusväärseks komisjoni tõlgendust, mille kohaselt tuleks vahendit kasutada selle sõnastuse alusel ainult viimase abinõuna; märgib murelikult, et õigusriigi järelevalve on komisjonis jagatud eri talituste vahel, mille tagajärjeks on kohati ebajärjekindlad ja hilinenud meetmed;	20. tuletab meelde, et ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruses on sõnaselgelt sätestatud, et see täiendab olemasolevaid eelarve kaitsevahendeid ja seda tuleb kohaldada, „kui muud liidu õigusaktides sätestatud menetlused ei võimalda liidu eelarvet tulemuslikumalt kaitsta“; peab kahetsusväärseks komisjoni tõlgendust, mille kohaselt tuleks vahendit kasutada selle sõnastuse alusel ainult viimase abinõuna; märgib murelikult, et õigusriigi järelevalve on komisjonis jagatud eri talituste vahel, mille tagajärjeks on kohati ebajärjekindlad ja hilinenud meetmed ***või meetmete võtmata jätmine***;

Muudatusettepanek 41

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 21

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
21. peab ebaselgeks seda, kuidas tingimuslikkuse määrus toimib praktikas koos teiste õigusriigi tagamise vahenditega,	21. peab ebaselgeks seda, kuidas ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määrus toimib praktikas koos teiste õigusriigi tagamise

eelkõige ühissätete määruse kohase hartat puudutava horisontaalse eeltingimusega ja õigusriigi põhimõttega seotud nn üliolulistе eesmärkidega taaste- ja vastupidavusrahastu raames; peab kahetsusväärseks, et komisjon andis 2023. aasta detsembris hinnangu, mille kohaselt Ungari täitis kohtusüsteemi sõltumatust puudutavat horisontaalset eeltingimust, säilitades samal ajal tingimuslikkuse määruse alusel kehtestatud meetmed; rõhutab, et selline sidususe puudumine takistab meetmete kohaldamise demokraatlikku kontrolli;	vahenditega, eelkõige ühissätete määruse kohase hartat puudutava horisontaalse eeltingimusega ja õigusriigi põhimõttega seotud nn üliolulistе eesmärkidega taaste- ja vastupidavusrahastu raames; peab kahetsusväärseks, et komisjon andis 2023. aasta detsembris hinnangu, mille kohaselt Ungari täitis kohtusüsteemi sõltumatust puudutavat horisontaalset eeltingimust, säilitades samal ajal ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse alusel kehtestatud meetmed; ***peale selle märgib näiteks, et Poolas ei vabastatud teatavaid rahalisi vahendeid seetõttu, et horisontaalne eeltingimus ei olnud täidetud või ei olnud saavutatud nn üliolulisi eesmärke, samas kui õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaldamata jätmise põhjuseid ei dokumenteeritud;*** rõhutab, et selline sidususe puudumine takistab meetmete kohaldamise demokraatlikku kontrolli; ***kordab oma seisukohta, et komisjoni otsus on ebaseaduslik, nagu väidetakse menetluses olevas kohtuasjas C-225/24, mille Euroopa Parlament algatas komisjoni vastu, eelkõige seetõttu, et rikutud on ühissätete määruse mitut materiaalõiguslikku sätet ja komisjon ei ole täitnud kohustust oma otsust põhjendada, samuti on ta kuritarvitanud võimu poliitilise vahetuskaubana selle eest, et Ungari tühistas oma veto teatud kiireloomuliste otsuste suhtes, mis nõudsid Euroopa Ülemkogus ühehäälsust;***

Muudatusettepanek 42

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 23

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
23. ***hoiatab***, et ***külmutatud assigneeringute ümberjaotamine*** või ***ümberpaigutamine teiste programmide või eesmärkide alla annaks nõudeid eiravatele valitsustele märku***, ***et kahjusid saab mujal korvata***; nõuab ***seega*** tungivalt,	23. ***rõhutab***, et ***õigusriigi tingimuslikkuse määruse*** või ***ühissätete määruse kohaste meetmete kompenseerimiseks ei tohiks kasutada ümberpaigutusi, programmide muudatusi ega ümberkorraldusi***, ***sealhulgas***

et komisjon lükkaks tagasi kõik teistesse programmidesse või sama programmi raames teiste prioriteetide alla ümberpaigutamise taotlused, mille tagajärjel hoitaks kõrvale tingimuslikkuse määruse kohasest peatamisest; nõuab, et komisjon edastaks Euroopa Parlamendile iga sellise ümberpaigutamise taotluse täieliku teksti, et demokraatliku kontrolli saaks teha enne komisjoni otsust, mitte pärast seda;

kulukohustuste ja maksete ümberpaigutusi; nõuab ***seetõttu*** tungivalt, et komisjon lükkaks tagasi kõik teistesse programmidesse või sama programmi raames teiste prioriteetide alla ümberpaigutamise taotlused, mille tagajärjel hoitaks kõrvale ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse ***ja ühissätete määruse*** kohasest peatamisest; nõuab, et komisjon edastaks Euroopa Parlamendile iga sellise ümberpaigutamise taotluse täieliku teksti, et demokraatliku kontrolli saaks teha enne komisjoni otsust, mitte pärast seda; ***tuletab meelde, et komisjon võttis muudetud ühtekuuluvuspoliitika paketi vastuvõtmisel kohustuse tagada, et uusi paindlikkusmehhanisme ei saaks kasutada õigusriigi tingimuslikkuse määruse ega ühissätete määruse alusel vastu võetud meetmetest kõrvalehoidmiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seda kohustust praktikas täielikult täitma, et säilitada õigusriigi tingimuslikkuse raamistiku hoiatav mõju ja terviklikkus; rõhutab, et selliseid ümberpaigutusi tuleks pidada õiguslikult lubamatuks; kutsub komisjoni üles tagama selleks õiguslikud kaitsemeetmed, sealhulgas 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames;***

Muudatusettepanek 43

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 23 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	23a. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle tugevdada seost õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes esitatud soovituste ja 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames antava rahalise toetuse vahel ning muuta õigusriigi seisukohast üldiseks COVID-19 järgse taaste- ja vastupidavusrahastu raames välja töötatud lähenemisviis eraldada rahalisi vahendeid reformi korral ning riikliku ja piirkondliku

partnerluse kava alusel; rõhutab, et 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames tehtav õigusriigi tingimuste ja võrdlusaluste hindamine peab põhinema erapooletul valdkondlikul asjatundlikkusel, mitte poliitilistel kokkulepetel, ning et see eesmärk tuleb tagada ja seda säilitada kõnealuse hindamise läbiviimise menetluses ja selle tulemustest asjakohaste järelduste tegemisel; märgib sellega seoses, et liikmesriikidele suunatud otsused õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste järgimise kohta peaks vastu võtma komisjon kui aluslepingute täitmise järelevalvaja, mitte nõukogu, kes võib olla tõrges selliste meetmete võtmisel, millel oleks liikmesriikidele kahjulik mõju; märgib, et delegeeritud õigusakti menetlus võimaldab komisjonil kiiresti meetmeid võtta, tagades samal ajal Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolse poliitilise kontrolli;

Muudatusettepanek 44

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 25

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
25. kordab, et Euroopa Parlament võtab väga tõsiselt oma rolli tingimuslikkuse määruse rakendamise kontrollimisel; tunnistab, et komisjon on täitnud oma juriidilist kohustust teavitada parlamenti viivitamata kõigist kavandatud, vastuvõetud või tühistatud meetmetest; peab kahetsusväärseks, et komisjon esitas vaid minimaalse teabe ilma põhiliste üksikasjadeta ega ole isegi parlamendi taotlusel edastanud täielikku dokumentatsiooni; rõhutab, et õigeaegne, kõikehõlmav ja ennetav teabevahetus on väga oluline, et parlament saaks täita oma eelarvealaseid ja järelevalvekohustusi tulemuslikult;	25. kordab, et Euroopa Parlament võtab väga tõsiselt oma rolli ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse rakendamise kontrollimisel ***ning tuletab meelde, et määruse artikli 8 kohaselt teavitab komisjon Euroopa Parlamenti viivitamata kõigist määruse artiklite 5, 6 ja 7 kohaselt kavandatud, vastu võetud või lõpetatud meetmetest***; tunnistab, et komisjon on täitnud oma juriidilist kohustust teavitada parlamenti viivitamata kõigist kavandatud, vastuvõetud või tühistatud meetmetest; peab kahetsusväärseks, et komisjon esitas vaid minimaalse teabe ilma põhiliste üksikasjadeta ega ole isegi parlamendi taotlusel edastanud täielikku dokumentatsiooni; rõhutab, et õigeaegne, kõikehõlmav ja ennetav teabevahetus on

väga oluline, et parlament saaks täita oma eelarvealaseid ja järelevalvekohustusi tulemuslikult;

Muudatusettepanek 45

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 27

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
27. nõuab tungivalt, et komisjon lepiks kokku turvalise teabevahetuskanali, et tagada Euroopa Parlamendi vastutavate organite juurdepääs sellisele teabele, kaitstes samas selle konfidentsiaalsust;	***välja jäetud***

Muudatusettepanek 46

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 28 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	28a. on üldisemalt veendunud, et ELi tasandil tuleks tugevdada institutsioonidevahelist dialoogi ja koostööd õigusriigi valdkonnas; peab kahetsusväärseks, et komisjon ja nõukogu on siiani tagasi lükanud Euroopa Parlamendi ettepaneku sõlmida institutsioonidevaheline kokkulepe demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kohta; kinnitab veel kord oma valmisolekut jätkata läbirääkimisi selle kokkuleppe üle;

Muudatusettepanek 47

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 28 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	28b. tuletab meelde, et õigusriigi tingimuslikkuse määruse artikli 9 kohaselt esitab komisjon

	12. jaanuariks 2024 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle määruse kohaldamise, eelkõige võetud meetmete tulemuslikkuse kohta; märgib, et komisjon on selle aruandluskohustuse nõuetekohaselt täitnud; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks igal aastal sellise aruande, arvestades, et määrust kohaldatakse tähtajatult;

Muudatusettepanek 48

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 29

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
29. tuletab meelde tingimuslikkuse määruse ja 2022. aasta suuniste erisätteid, millega kohustatakse ELi kaitsma ***lõplike vahendite*** saajate ja toetusesaajate õigustatud huve nende valitsuste suhtes kehtestatud karistuste rahaliste tagajärgede eest; tuletab eelkõige meelde, et liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse määruse alusel meetmeid, on kohustatud jätkuvalt täitma kõiki kohustusi ***lõplike vahendite*** saajate ja toetusesaajate ees;	29. tuletab meelde ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse ja 2022. aasta suuniste erisätteid, millega kohustatakse ELi kaitsma ***vahendite lõplike*** saajate ja toetusesaajate õigustatud huve nende valitsuste suhtes kehtestatud karistuste rahaliste tagajärgede eest; ***väljendab muret selle pärast, et ELi rahaliste vahendite peatamist võidakse kasutada poliitilise relvana kodanikuühiskonna ja kohalike ametiasutuste vastu;*** tuletab eelkõige meelde, et liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse määruse alusel meetmeid, on kohustatud jätkuvalt täitma kõiki kohustusi ***vahendite lõplike*** saajate ja toetusesaajate ees;

Muudatusettepanek 49

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 30

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
30. peab kahetsusväärseks, et praktikas jäävad kavandatud kaitsemeetmed suuresti teoreetiliseks, sest rahaliste vahendite otsemaksete või ümberpaigutamise menetlused on koormavad ning ***lõplike*** vahendite saajate ja toetusesaajatele teavitamine sporaadiline; tunnistab, et ELi	30. peab kahetsusväärseks, et praktikas jäävad kavandatud kaitsemeetmed suuresti teoreetiliseks, sest rahaliste vahendite otsemaksete või ümberpaigutamise menetlused on koormavad ning vahendite ***lõplike*** saajate ja toetusesaajatele teavitamine sporaadiline; ***väljendab***

tasandil tuleb teha rohkem, et parandada ***lõplike*** vahendite saajate ja toetusesaajate õigustatud huvide kaitset ja tagada nende juurdepääs ELi rahastamisele;	***heameelt 2028.–2034. aasta mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevas komisjoni ettepanekus väljendatud kavatsuse üle tugevdada vahendite lõplike saajate ja toetusesaajate kaitset; rõhutab siiski, et see kohustus peab tegelikkuses väljenduma tõhusates kaitsemeetmetes, ning toonitab, et arvestades praeguses raamistikus täheldatud puudusi, tuleb määratleda selged ja konkreetsed mehhanismid, et tagada toetusesaajate tõeline kaitse; väljendab muret selle pärast, et 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kavandatud struktuur võib muuta vahendite lõpliku saaja ja toetusesaajate kaitsmise veelgi keerulisemaks, kuna liikmesriikide valitsustele antaks suurem kontroll ELi rahaliste vahendite haldamise üle;*** tunnistab, et ELi tasandil tuleb teha rohkem, et parandada vahendite ***lõplike*** saajate ja toetusesaajate õigustatud huvide kaitset ja tagada nende juurdepääs ELi rahastamisele; ***võtab teadmiseks riikliku ja piirkondliku partnerluse fondi määruse eelnõu artikli 15 lõike 4 ja rõhutab, et tuleks kehtestada kohustus teha assigneeringud, mis vastavad tingimuslikkuse korra alusel vabastatud kulukohustustele, kättesaadavaks kasutamiseks muude ELi vahendite või programmide raames, mida rakendatakse eelarve otsese või kaudse täitmise alusel, eelkõige nende raames, mis aitavad toetada Euroopa demokraatiat, kodanikuühiskonda, liidu väärtusi või korruptsioonivastast võitlust, ning vähemalt osaliselt liikmesriigis, kus õigusriigi põhimõtte rikkumine aset leidis;***

Muudatusettepanek 50

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 31

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
31. märgib murelikult, et mõnes liikmesriigis võtavad kleptokraatlikud	31. märgib murelikult, et mõnes liikmesriigis võtavad kleptokraatlikud

oligarhilised struktuurid süstemaatiliselt üle strateegiliselt olulisi sektoreid, nagu pangandus, jaemüük, toiduainetööstus, farmaatsiatööstus, ehitus ja tehnoloogia, mis võib ohustada ELi eelarve kaitset, näiteks kui sellised struktuurid taotlevad ELi rahalisi vahendeid; rõhutab, kui oluline on tagada kõigile taotlejatele võrdsed võimalused juurdepääsul nii ELi rahastamisele kui ka erapooletutele ja mõjusatele kaebuste esitamise mehhanismidele;	oligarhilised struktuurid süstemaatiliselt üle strateegiliselt olulisi sektoreid, nagu pangandus, jaemüük, toiduainetööstus, farmaatsiatööstus, ehitus ja tehnoloogia, mis võib ohustada ELi eelarve kaitset, näiteks kui sellised struktuurid taotlevad ELi rahalisi vahendeid; rõhutab, kui oluline on tagada kõigile taotlejatele võrdsed võimalused juurdepääsul nii ELi rahastamisele kui ka erapooletutele ja mõjusatele kaebuste esitamise mehhanismidele; ***nõuab tungivalt, et komisjon auditeeriks süstemaatiliselt ELi rahaliste vahendite jaotamist, et vältida riigi tasandil rahaliste vahendite eraldamisel huvide konflikte, poliitilist ärakasutamist ja läbipaistmatust;***

Muudatusettepanek 51

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 32

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
32. on ***piiratud kogemuste põhjal*** seisukohal, et ***tingimuslikkuse kord on olnud tulemuslik vahend*** ELi finantshuvide kaitsmisel õigusriigi põhimõtte rikkumisest tulenevate ***riskide*** eest; nõuab ***seetõttu***, et kõnealust korda kohaldataks jätkuvalt kogu ELi eelarve, sealhulgas tulemuspõhiste vahendite suhtes, et ükski ELi kulurida ei jääks õigusriigi mõjusa kontrolli alt välja; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et tingimuslikkuse määrust kohaldatakse ELi eelarve suhtes järjepidevalt, olenemata selle rahastamismudelist;	32. on seisukohal, et ***praegu võib olla liiga vara teha lõplikke avaldusi selle vahendi tulemuslikkuse kohta*** ELi finantshuvide kaitsmisel õigusriigi põhimõtte rikkumisest tulenevate ***ohtude*** eest***, ning rõhutab, et nagu iga vahendi puhul, on ka seda võimalik parandada***; nõuab ***siiski***, et kõnealust korda kohaldataks jätkuvalt kogu ELi eelarve, sealhulgas tulemuspõhiste vahendite suhtes, et ükski ELi kulurida ei jääks õigusriigi mõjusa kontrolli alt välja; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määrust kohaldatakse ELi eelarve suhtes järjepidevalt, olenemata selle rahastamismudelist;

Muudatusettepanek 52

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 34

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
34. kutsub komisjoni üles vaatama kiiresti läbi 2022. aasta suuniseid, et tegeleda otsesemalt vahendite kõrvalesuunamise või ümberjaotamise ohuga; avaldada sammsammuline metoodika, mis näitab, kuidas proportsionaalsust arvutatakse; määratleda „piisavalt otsene seos“ õigusriigi põhimõtte rikkumise ja eelarveriski vahel; nõuda selgemaid seoseid rikkumiste ja ***võetavate*** meetmete vahel, ***kehtestades muu hulgas täpsemad standardid nende rikkumiste kohta***; pakkuda selgeid lahendusi ja praktilisi samme tühistamise korral;	34. kutsub komisjoni üles vaatama kiiresti läbi 2022. aasta suuniseid, et tegeleda otsesemalt vahendite kõrvalesuunamise või ümberjaotamise ohuga; avaldada sammsammuline metoodika, mis näitab, kuidas proportsionaalsust***, aga ka parandusmeetmete tulemuslikkust hinnatakse või*** arvutatakse; määratleda „piisavalt otsene seos“ õigusriigi põhimõtte rikkumise ja eelarveriski vahel***, lisades praktilisi näiteid***; nõuda selgemaid seoseid rikkumiste ja ***võetud*** meetmete vahel, ***sealhulgas neid rikkumisi käsitlevate täpsemate standardite ja ennetava järelevalve nõuete selgitamise kaudu***; pakkuda selgeid lahendusi ja praktilisi samme tühistamise korral;

Muudatusettepanek 53

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 35

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
35. kutsub komisjoni sellega seoses üles vaatama läbi oma ***tõlgendust*** tingimuslikkuse määruse kui viimase abinõu kohta ja olema selle kasutamisel, sealhulgas artikli 6 lõike 4 kohaldamisel, ennetavam, järgides samas proportsionaalsuse põhimõtet;	35. kutsub komisjoni sellega seoses üles ***täpsustama oma hinnangut erinevate eelarve tingimuslikkuse vahendite vastava lisaväärtuse ja piirangute kohta,*** vaatama läbi oma ***tõlgenduse õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse kui viimase abinõu kohta ja olema selle kasutamisel, sealhulgas artikli 6 lõike 4 kohaldamisel, ennetavam, järgides samas proportsionaalsuse põhimõtet;

Muudatusettepanek 54

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 36

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
36. nõuab, et komisjon kaaluks oma proportsionaalsuse hindamisel	36. nõuab, et komisjon kaaluks oma proportsionaalsuse hindamisel

süstemaatiliselt tagajärgi lõplike toetusesaajate, eelkõige väiksemate toetusesaajate jaoks, nagu muu hulgas ülikoolid, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning kodanikuühiskonna organisatsioonid, ning kajastaks seda analüüsi Euroopa Parlamendile tingimuslikkuse määruse artikli 8 kohaselt edastatud toimikus;	süstemaatiliselt tagajärgi lõplike toetusesaajate, eelkõige väiksemate toetusesaajate jaoks, nagu muu hulgas ülikoolid, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning kodanikuühiskonna organisatsioonid, ning kajastaks seda analüüsi Euroopa Parlamendile ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse artikli 8 kohaselt edastatud toimikus***, tagades samal ajal, et vajalikke muudatusi rakendatakse kõigi nende osalejate jaoks tegelikult, mitte ainult teoreetiliselt***;

Muudatusettepanek 55

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 37

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
37. kutsub komisjoni üles vaatama läbi, kuidas ta saab tulemuslikult täita oma kohustust kaitsta ***lõplike*** vahendite saajate ja toetusesaajate õigustatud finantshuve, eelkõige nende, kes kannatavad õigusriigi põhimõtte puuduste tagajärgede all, sealhulgas jõustades tingimuslikkuse määruse asjaomaseid sätteid seoses liikmesriikide kohustusega teha makseid; rõhutab, et mis tahes meetmed, mis on võetud selleks, et tagada õiguspäraste lõplike ***vahendite*** saajate ja toetusesaajate jätkuv juurdepääs ELi rahastamisele, ei tohiks nõrgestada tingimuslikkuse määruse kohaldamist; eeldab, et ta on sellesse protsessi täielikult kaasatud;	37. kutsub komisjoni üles vaatama läbi, kuidas ta saab tulemuslikult täita oma kohustust kaitsta vahendite ***lõplike*** saajate ja toetusesaajate õigustatud finantshuve, eelkõige nende, kes kannatavad õigusriigi põhimõtte puuduste tagajärgede all, sealhulgas jõustades ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse asjaomaseid sätteid seoses liikmesriikide kohustusega teha makseid; ***kutsub komisjoni üles leidma viise, kuidas kohaldada mõjutatud rahaliste vahendite suhtes eelarve otsest täitmist või teha need kättesaadavaks muude ELi vahendite või programmide raames, mida rakendatakse eelarve otsese või kaudse täitmise raames, tagades igal juhul, et kohalikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid ning väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ei kannataks oma riigi valitsuse tegevusest tingitud rahastamise peatamise tagajärgede tõttu, ning kui komisjon peaks järeldama, et see variant ei ole teostatav, selgitama selle järelduse põhjuseid;*** rõhutab, et mis tahes meetmed, mis on võetud selleks, et tagada õiguspäraste ***vahendite*** lõplike saajate ja toetusesaajate jätkuv juurdepääs ELi rahastamisele, ei tohiks nõrgestada

tingimuslikkuse määruse kohaldamist; eeldab, et ta on sellesse protsessi täielikult kaasatud;

Muudatusettepanek 56

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 38

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
38. kutsub komisjoni üles esitama süstemaatiliselt ristviiteid rikkumismenetluste ja ***finantsmääruse artikli 6 alusel*** võetud ***meetmete*** ning ***pooleliolevate*** tingimuslikkuse ***analüüside vahel***, et liikmesriigid ei saaks kasutada ära menetluslikku killustatust ja ELi finantshuvid oleksid kaitstud, olenemata kasutatavast õiguslikust vahendist;	38. kutsub komisjoni üles esitama süstemaatiliselt ristviiteid rikkumismenetluste ja ***meetmete vahel, mis on*** võetud ***finantsmääruse artikli 6*** ning ***õigusriigi*** tingimuslikkuse ***määruse, ühissätete määruse, taaste- ja vastupidavusrahastu määruse ja 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku tulevase tingimuslikkuse korra ning muude asjakohaste vahendite alusel***, et liikmesriigid ei saaks kasutada ära menetluslikku killustatust ja ELi finantshuvid oleksid kaitstud, olenemata kasutatavast õiguslikust vahendist;

Muudatusettepanek 57

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 39

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
39. usub, et parandusmeetmetega peaksid kaasnema kaitsemeetmed, et vältida ***vajaduse korral*** sarnaste olukordade tekkimist tulevikus;	39. usub, et parandusmeetmetega peaksid kaasnema kaitsemeetmed, et vältida ***asjakohasel juhul*** sarnaste olukordade tekkimist ***või õigusriigist taganemist*** tulevikus;

Muudatusettepanek 58

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 40

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*

40. ootab, et komisjon võtaks konkreetseid meetmeid, et tugevdada seoseid oma iga-aastaste õigusriigi olukorda käsitlevate aruannete soovituste ja ELi eelarvest antava rahalise toetuse vahel, nagu on kirjeldatud 2024. aasta missioonikirjades eelarve ja õigusriigi eest vastutavatele volinikele; kutsub komisjoni üles muutma iga-aastastes õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes esitatud riigipõhiseid soovitusi konkreetseteks vahe-eesmärkideks, mida liikmesriigid peavad süstemaatiliselt järgima, ja vajaduse korral kasutama neid tõendina, et õigustada tingimuslikkuse määrusele tuginemist;	40. ootab, et komisjon võtaks konkreetseid meetmeid, et tugevdada seoseid oma iga-aastaste õigusriigi olukorda käsitlevate aruannete soovituste ja ELi eelarvest antava rahalise toetuse vahel, nagu on kirjeldatud 2024. aasta missioonikirjades eelarve ja õigusriigi eest vastutavatele volinikele; kutsub komisjoni üles muutma iga-aastastes õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes esitatud riigipõhiseid soovitusi konkreetseteks vahe-eesmärkideks, mida liikmesriigid peavad süstemaatiliselt järgima, ja vajaduse korral kasutama neid tõendina, et õigustada ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määrusele ***ja muudele vahenditele*** tuginemist; ***rõhutab, et sellistel vahe-eesmärkidel peaksid olema selged tähtajad, ning nõuab asjakohaste näitajate väljatöötamist;***

Muudatusettepanek 59

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 41

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
41. rõhutab, et iga-aastane õigusriigi olukorda käsitlev aruanne on praegu üles ehitatud neljale sambale, nimelt järgmistele: kohtusüsteem, korruptsioonivastane raamistik, meedia mitmekesisus ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud muud institutsioonilised küsimused; ***tunnistab***, et 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse on lisatud ühtse turu mõõde, et käsitleda ettevõtjaid ja töötajaid mõjutavaid õigusriigi küsimusi; rõhutab, et toimiv kohtusüsteem, tugev korruptsioonivastane raamistik, meedia mitmekesisus**,** piisav kontrolli- ja tasakaalustussüsteem ***ning toimiv ühtne turg on õigusriigi põhimõttega lahutamatult seotud***;	41. rõhutab, et iga-aastane õigusriigi olukorda käsitlev aruanne on praegu üles ehitatud neljale sambale, nimelt järgmistele: kohtusüsteem, korruptsioonivastane raamistik, meedia mitmekesisus ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud muud institutsioonilised küsimused; ***väljendab heameelt asjaolu üle***, et 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse on lisatud ühtse turu mõõde, et käsitleda ettevõtjaid ja töötajaid mõjutavaid õigusriigi küsimusi; rõhutab, et toimiv kohtusüsteem, tugev korruptsioonivastane raamistik, meedia mitmekesisus ***ning*** piisav kontrolli- ja tasakaalustussüsteem ***on kõik toimiva ühtse turu eeltingimused; rõhutab, et neid sambaid täiendavad omakorda sambad, mida tuleks vajaduse korral edasi arendada***;

Muudatusettepanek 60

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 41 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	41a. rõhutab, et õigusriigi olukorda käsitlev aastaaruanne ja eelkõige selle soovitused tuleks koostada nii, et need oleksid täielikult toimivad ja otseselt rakendatavad, otsustamaks, kas õigusriigi tingimuslikkuse määrusele tuginemine on põhjendatud; kutsub lisaks komisjoni üles selgitama künnist, mille puhul peetakse aruandes tuvastatud puudusi ja asjakohaseid soovitusi piisavalt tõsisteks, et õigustada sellise rahastamisvahendi rakendamist nagu õigusriigi tingimuslikkuse määrus;

Muudatusettepanek 61

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 42

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
42. märgib, et õigusriigi põhimõtte süstemaatilised rikkumised, mis on tuvastatud iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande aluseks olevate sammaste kohaselt ja millel on piisavalt otsene seos ELi eelarve kaitsega, peaksid viima tingimuslikkuse mehhanismi käivitamiseni, eelkõige selliste juhtumite puhul nagu rikkumine, manipuleerimine või soosiklus seoses pakkumuskutsete ja ELi rahastamisega seotud taotlustega, samuti halduslik ahistamine, millega rikutakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, ettevõtjate või muude lõplike ***vahendite*** saajate ja toetusesaajate võrdse kohtlemise põhimõtet ja nende juurdepääsu ELi rahalistele vahenditele;	42. märgib, et õigusriigi põhimõtte süstemaatilised rikkumised, mis on tuvastatud iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande aluseks olevate sammaste kohaselt ja millel on piisavalt otsene seos ELi eelarve kaitsega, peaksid viima tingimuslikkuse mehhanismi käivitamiseni, eelkõige selliste juhtumite puhul nagu ***kohtusüsteemi sõltumatuse põhimõtte süsteemne rikkumine, ebatõhus korruptsioonivastane raamistik, sealhulgas prokuratuuri teenistuste või kõrgeimate kontrolliasutuste poliitiline kontrollimine, kohtuotsuste täitmata jätmine või*** rikkumine, manipuleerimine või soosiklus seoses pakkumuskutsete ja ELi rahastamisega seotud taotlustega, samuti halduslik ahistamine, millega rikutakse kohalike ja piirkondlike

	omavalitsuste, ettevõtjate või muude ***vahendite*** lõplike saajate ja toetusesaajate võrdse kohtlemise põhimõtet ja nende juurdepääsu ELi rahalistele vahenditele;

Muudatusettepanek 62

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 44

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
44. nõuab kindlalt, et Euroopa Parlamendi kontrolliõigust kaitstaks, andes talle volituse jälgida tingimuslikkuse korra kohaldamise (kohaldamata jätmise) järjepidevust, et vältida poliitilist ärakasutamist või läbipaistmatust; kutsub komisjoni üles edastama Euroopa Parlamendile iga-aastase eelarvemenetluse raames konsolideeritud iga-aastase ülevaate kõigist tingimuslikkusega seotud otsustest kõigis rubriikides;	44. nõuab kindlalt, et Euroopa Parlamendi kontrolliõigust kaitstaks, andes talle volituse jälgida tingimuslikkuse korra kohaldamise (kohaldamata jätmise) järjepidevust ***praeguste ja tulevaste vahendite raames***, et vältida poliitilist ärakasutamist või läbipaistmatust; kutsub komisjoni üles edastama Euroopa Parlamendile iga-aastase eelarvemenetluse raames konsolideeritud iga-aastase ülevaate kõigist tingimuslikkusega seotud otsustest kõigis rubriikides;

Muudatusettepanek 63

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 45 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	45a. nõuab tungivalt, et komisjon lepiks parlamendi vastutavate organitega kokku turvalise teabevahetuskanali, et tagada aegsasti, igakülgselt ja proaktiivselt täielik juurdepääs dokumentidele, sealhulgas kirjalike teadete terviktekstile ning komisjoni talituste ja asjaomase liikmesriigi vahelisele teabevahetusele, kaitstes samas nende konfidentsiaalsust;

Muudatusettepanek 64

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 46

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
46. kutsub nõukogu üles hoidma protsessi faktipõhise ja objektiivsena ning järgima võimalikult täpselt komisjoni ettepanekuid; nõuab lisaks tungivalt, et nõukogu ei muudaks meetmete vastuvõtmiseni viivat protsessi ***kauplemisvahendiks***;	46. kutsub nõukogu üles hoidma protsessi faktipõhise ja objektiivsena ning järgima võimalikult täpselt komisjoni ettepanekuid ***ja juhul, kui neist kõrvale kaldutakse, esitada selleks piisavad põhjendused***; nõuab lisaks tungivalt, et nõukogu ei muudaks meetmete vastuvõtmiseni viivat protsessi ***poliitilisele kokkuleppele jõudmise vahendiks, mis võimaldaks liikmesriigil, kelle suhtes seda protsessi kohaldatakse, kasutada oma vetoõigust kiireloomuliste otsuste suhtes, mis nõuavad Euroopa Ülemkogus ühehäälsust; on seisukohal, et kehtiva määruse alusel peaks olema võimalik võtta sama menetluse raames lihtsustatud viisil uusi meetmeid ELi eelarve kaitsmiseks, kui meetmete võtmise aluseks olevat olukorda ei ole parandatud või see on halvenenud, tagades samal ajal, et jätkuvalt kohaldatakse samu sisulisi kriteeriume ja kaitsemeetmeid***;

Muudatusettepanek 65

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 47

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
47. palub komisjonil luua interaktiivse portaali, mis võimaldaks kodanikel, ***lõplike*** vahendite saajatel ja toetusesaajatel ning ettevõtjatel jälgida kogu tingimuslikkuse juhtumite elutsüklit alates teavitamisest kuni meetmete võimaliku tühistamiseni, et suurendada läbipaistvust ja vältida väärinfot; kutsub sellega seoses komisjoni üles avaldama iga tulevase tingimuslikkuse määruse alusel võetava meetme kohta teabelehti, milles esitatakse rikkumise liik ja hinnang, mõju ELi eelarvele ning vajaduse korral kavandatavate meetmete proportsionaalsus; kutsub komisjoni üles tagama, et asjakohane teave edastatakse asjaomastele ***lõplikele vahendite*** saajatele ja toetusesaajatele ning laiemale	47. palub komisjonil luua interaktiivse portaali, mis võimaldaks kodanikel, ***kodanikuühiskonna organisatsioonidel,*** vahendite ***lõplikel*** saajatel ja toetusesaajatel ning ettevõtjatel jälgida kogu tingimuslikkuse juhtumite elutsüklit alates teavitamisest kuni meetmete võimaliku tühistamiseni, et suurendada läbipaistvust ja vältida väärinfot; kutsub sellega seoses komisjoni üles avaldama iga tulevase ***õigusriigi*** tingimuslikkuse määruse alusel võetava meetme kohta teabelehti, milles esitatakse rikkumise liik ja hinnang, mõju ELi eelarvele ning vajaduse korral kavandatavate meetmete proportsionaalsus; kutsub komisjoni üles tagama, et asjakohane teave edastatakse

avalikkusele;	asjaomastele ***vahendite lõplikele*** saajatele ja toetusesaajatele ning laiemale avalikkusele;

Muudatusettepanek 66

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 49

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
49. kutsub komisjoni üles suurendama oma uurimissuutlikkust, luues varem kindlaks määratud nimekirja spetsialiseerunud ekspertidest, kes on võimelised hindama keerulisi õigusriigi põhimõtte rikkumisi, tagades seeläbi kiiremad ja tehniliselt usaldusväärsed otsused, ning töötama välja IT-süsteemi, mis võimaldab tuvastada saadud teadetes mustreid või sarnasusi;	49. ***on seisukohal, et komisjon ei ole veel määruse rakendamiseks vajalikku haldussuutlikkust täielikult välja arendanud; rõhutab, et ELi institutsioonid peavad tagama, et komisjonile antakse piisavad vahendid selle tulemuslikuks täitmise tagamiseks;*** kutsub ***seda arvesse võttes*** komisjoni ***seetõttu*** üles ***eraldama määruse täitmise tagamiseks asjakohased inimressursid ning*** suurendama oma uurimissuutlikkust, luues varem kindlaks määratud nimekirja spetsialiseerunud ekspertidest, kes on võimelised hindama keerulisi õigusriigi põhimõtte rikkumisi, tagades seeläbi kiiremad ja tehniliselt usaldusväärsed otsused, ning töötama välja IT-süsteemi, mis võimaldab tuvastada saadud teadetes mustreid või sarnasusi; ***rõhutab vajadust tiheda ja struktureeritud koostöö järele komisjoni asjaomaste peadirektoraatide, eelkõige eelarve peadirektoraadi ning õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi vahel, et tagada määruse kohaldamisel sidusus ja vastastikune täiendavus;***

Muudatusettepanek 67

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 51 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	51a. kordab oma ettepanekut luua Euroopa Parlamendi 2020. aasta ettepanekule tuginedes ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanism;

rõhutab, et seda mehhanismi peaks reguleerima Euroopa Parlamendi, komisjoni ja nõukogu vaheline institutsioonidevaheline kokkulepe, see peaks hõlmama ELi väärtuste iga-aastast seiretsüklit, käsitledes ELi lepingu artikli 2 kõiki aspekte, seda tuleks kohaldada võrdselt, objektiivselt ja õiglaselt kõigile liikmesriikidele ja kandidaatriikidele, seda peaks toetama sõltumatute ekspertide rühm, kes koostab soovitusi ja seob need eelarveliste ja muude täitmise tagamise vahenditega, ning see peaks tõhustama Euroopa Parlamendi poolset järelevalvet; rõhutab, et kuigi liidu käsutuses olevaid õigusriigi tagamise vahendeid on märkimisväärselt laiendatud, sõltub nende mõjusus ühtsest ja järjepidevast kohaldamisest kõigis institutsioonides; rõhutab vajadust kehtestada vahepeal Euroopa õigusriigi poolaasta protsess, millel oleks selge struktuur ja kindlaksmääratud vahe-eesmärgid ning millele aitaksid aktiivselt kaasa kõik ELi institutsioonid; rõhutab, et kuigi see Euroopa õigusriigi poolaasta keskenduks algselt õigusriigi põhimõttele, tuleks see kavandada viisil, mis võimaldab seda järk-järgult laiendada, et see hõlmaks kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, tagades tervikliku ja sidusa lähenemisviisi liidu väärtuste kaitsele; rõhutab, et see iga-aastane tsükkel peab põhinema kindlatel ja objektiivsetel näitajatel ning seejuures tuleb selgeks teha, et õigusriigi põhimõtte rikkumine ei ole kunagi tühine ning et kõik asjaomased järeldused peaksid kaasa tooma tegelikud tagajärjed analoogselt Euroopa poolaasta mehhanismiga, mida kohaldatakse riigi rahanduse valdkonnas;

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON

Arvamuse raportöör arvamuse raportööri ülesannetes kinnitab oma ainuvastutusel, et ei kasutanud oma arvamuses mingit sisendmaterjali huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe[1] kohaldamisalasse, ega kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt loetleda käesolevas lisas.

[1] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	5.11.2025
Lõpphääletuse tulemus	+ : 52 - : 21 0 : 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Abir Al-Sahlani, Giuseppe Antoci, Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Pernando Barrena Arza, Nicolas Bay, Ioan-Rareş Bogdan, Krzysztof Brejza, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Jaroslav Bžoch, Mélissa Camara, Susanna Ceccardi, Caterina Chinnici, Alessandro Ciriani, Paulo Cunha, Lena Düpont, Marieke Ehlers, Estrella Galán, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Evin Incir, Paolo Inselvini, Marina Kaljurand, Mariusz Kamiński, Assita Kanko, Fabienne Keller, Mary Khan, Moritz Körner, András László, Murielle Laurent, Fabrice Leggeri, Jeroen Lenaers, Erik Marquardt, Michael McNamara, Ana Catarina Mendes, Verena Mertens, Nadine Morano, Matjaž Nemec, Ana Miguel Pedro, Emil Radev, Ilaria Salis, Birgit Sippel, Petra Steger, Cecilia Strada, Tineke Strik, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Kristian Vigenin, Charlie Weimers, Sophie Wilmès, Alessandro Zan, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Anja Arndt, Konstantinos Arvanitis, David Casa, Kinga Gál, Geadis Geadi, Nikola Minchev, Dolors Montserrat, Javier Moreno Sánchez, Leoluca Orlando, Maria Walsh, Maciej Wąsik
Lõpphääletuse ajal kohal olnud parlamendiliikmed kodukorra art 216 lg 7 alusel	Isabel Benjumea Benjumea, Robert Biedroń, Henrik Dahl, Elisabetta Gualmini, Martine Kemp, Stefan Köhler, Judita Laššáková, Miriam Lexmann, André Rodrigues, Marjan Šarec

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS
NÕUANDVAS KOMISJONIS

52	**+**
PPE	Benjumea Benjumea Isabel, Bogdan Ioan-Rares, Brejza Krzysztof, Casa David, Chinnici Caterina, Cunha Paulo, Dahl Henrik, Düpont Lena, Kemp Martine, Köhler Stefan, Lenaers Jeroen, Mertens Verena, Montserrat Dolors, Morano Nadine, Pedro Ana Miguel, Radev Emil, Tobé Tomas, Walsh Maria, Zarzalejos Javier
Renew	Al-Sahlani Abir, Azmani Malik, García Hermida-Van Der Walle Raquel, Keller Fabienne, Körner Moritz, McNamara Michael, Minchev Nikola, Sarec Marjan, Wilmès Sophie
S&D	Biedron Robert, Gualmini Elisabetta, Incir Evin, Kaljurand Marina, Laurent Murielle, Mendes Ana Catarina, Moreno Sánchez Javier, Nemec Matjaz, Rodrigues André, Sippel Birgit, Strada Cecilia, Vigenin Kristian, Zan Alessandro
The Left	Antoci Giuseppe, Arvanitis Konstantinos, Barrena Arza Pernando, Galán Estrella, Salis Ilaria
Verts/ALE	Asens Llodrà Jaume, Bricmont Saskia, Camara Mélissa, Marquardt Erik, Orlando Leoluca, Strik Tineke

21	**-**
ECR	Bay Nicolas, Ciriani Alessandro, Geadi Geadis, Inselvini Paolo, Kaminski Mariusz, Kanko Assita, Wasik Maciej, Weimers Charlie
ESN	Arndt Anja, Khan Mary, Uhrík Milan
NI	Lassáková Judita
PfE	Buxadé Villalba Jorge, Bzoch Jaroslav, Ceccardi Susanna, Ehlers Marieke, Gál Kinga, László András, Leggeri Fabrice, Steger Petra, Vandendriessche Tom

1	**0**
PPE	Lexmann Miriam

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu